

Vyhľadavanie
 Prihlásenie Registrácia

UČITEĽSKÉ NOVINY

Tretina opýtaných stredoškóľákov na Slovensku vyskúšala marihuanu

Včera 13:25

Slováci nie sú spokojní s tým, ako učitelia pristupujú k žiakom

Včera 12:54

kategórie článkov

- [SPRÁVY](#)
- [ŠKOLY](#)
  - [MATERSKÉ](#)
  - [ZÁKLADNÉ](#)
  - [STREDNÉ](#)
  - [VYSOKÉ](#)
  - [SPECIÁLNE](#)
- [MINISTERSTVO](#)
- [ORGANIZÁCIE REZORTU](#)
- [UČITELIA](#)
- [ŽIACI A ŠTUDENTI](#)
- [ZAHRANIČIE](#)
- [ROZHOVORY](#)
- [Knihy](#)
- [BLOGY](#)

Investícia do školstva je investícia do ekonomiky.

paj
 02. jún 2015, 15:16

UCN - Z naliehavej potreby poznávať cesty vývoja a aktívne ich ovplyvňovať sa zrodila jedna z najmladších vedných disciplín – futurologia. S jej pomocou možno odhaľovať, aké dlhodobé dôsledky môžu mať súčasné rozhodnutia, aké problémy nás čakajú v najbližších desaťročiach. Futurologovia sú teda jedni z najlepšie informovaných ľudí v spoločnosti. K nim patrí na Slovensku Ing. Ivan Klinec z Ekonomického ústavu SAV. Zaoberá sa predovšetkým problematikou civilizačnej transformácie a prechodu k informačnej spoločnosti. Napísal viacero kníh, pri ďalších bol spoluautorom. K jeho dielam patria napríklad knihy Na prahu civilizácie Tretej vlny - Futurologické reflexie 1991-2002, Trendy 2007 alebo Informatizácia ekonomických objektov v informačnej spoločnosti. Je autorom viac ako 400 odborných a popularizačných článkov v našej a zahraničnej tlači a autorom učebnice futurologie pre študentov Univerzity Palackého v Olomouci, kde externé vyučuje.

Okrem toho je predsedom Futurologickej spoločnosti na Slovensku, členom predsedníctva Občianskej futurologickej spoločnosti v Prahe, členom predsedníctva Slovenskej asociácie pre Rímsky klub a členom medzinárodných organizácií World Future Society a World Transhumanist Association. Ing. Ivan Klinec – ekonóm, prognostik a futuroológ sa s nami podielil o svoje názory na výchovu, vzdelávanie ich súčasne i budúce miesto v spoločnosti.

- Pán inžinier, ste autorom scenárov Slovensko 2020, Slovensko 2025, Slovensko 2038, Slovensko-EÚ 2025, Európa 2038, Svet 2038 a ďalších prognostických pohľadov. Aké miesto v nich pripadá vzdelaniu, škole, školstvu, ako takému?

Keď sa robia prognózy budúceho vývoja, vzdelanie je v nich súčasnosťou kľúčovým a rozhodujúcim faktorom pre rozvoj spoločnosti i pre úspech ekonomiky. Vzdelanie vždy bolo kľúčovou vecou. Možno neuškodí pripomenúť v tejto súvislosti slová klasikov: Veda je moc. Poznanie je moc. Ak chce v súčasnosti akákoľvek spoločnosť prosperovať na úrovni doby, na úrovni 21. storočia, keď chce naša ekonomika konkurovať svetu, musí investovať v prvom rade do vzdelania. Je to základom ekonomického úspechu, základom civilizačného pokroku, základom vyspelosti spoločnosti.

- Sú Slováci vzdelaný národ, majú v úcte vzdelanie?

Ja si myslím, že sme vzdelaní, ale vzdelávací systém, ktorý máme nám neposkytuje také vzdelanie, aby sme sa mohli uplatniť vo svete v plnej miere. Základným problémom nášho vzdelávacieho systému je finančná podvýživa. Tým sa tento systém marginalizuje a navyše sa posúva na okraj spoločnosti. Kvalitné vzdelanie je kľúčovou vecou úspechu v súčasnej dobe.

- V roku 2014 si pripomenuli štvrté storočie výročia Novembra 1989. Ako vnímate toto obdobie z hľadiska nárastu, či poklesu významu vzdelanosti v našej spoločnosti?

Vzdelanie u nás za toto obdobie dost' upadlo. Vzdelávací systém trpí nedostatkom financií a je dlhodobo riadený dost' administratívne. Sústreďujeme sa viac na „vykazovanie“, administratívu a nie na skutočnú kvalitnú prípravu ľudí. Máme vysokú

nezamestnanosť. Ak chceme, aby sa človek v dnešnom svete uplatnil, musí mať dobrú vzdelanie. Musí mať nielen dobré základné vzdelanie, ale aj nejakú špecifickú odbornosť, aby si niekde našiel svoju pracovnú pozíciu. Buď aby sa zamestnal, alebo podnikal, či niečo vymyslel. Vzdelávacie inštitúcie, ktoré sú tu aj dnes neposkytujú v dostatočnej miere vzdelanie, aké človek pre tieto aktivity potrebuje.

V roku 2011 bola v Budapešti založená prvá svetová univerzita s názvom Univerzita Giordana Bruna pre globálny posun a dnes už má pobočky na všetkých kontinentoch. Založil ju maďarský futurolog a vizionár Ervin László s tým, že vo svete je obrovské množstvo mladých ľudí, ktorí nemajú zodpovedajúce vzdelanie a treba im ho pomôcť získať. Hovoril až o 700 miliónoch mladých ľudí, ktorí by sa mohli aj prostredníctvom tejto univerzity vzdelávať, ale teraz sa nevedzajú vzdelávať, pretože na to nemajú peniaze. Ervin László prišiel s nápadom, že technológie, ktoré má ľudstvo k dispozícii, najmä internet a s ním spojené technické prostriedky sa dajú v kombinácii s „kamennou“ inštitúciou využiť na zlepšenie vzdelanosti množstva ľudí pri oveľa nižších nákladoch. Toto by mohlo pomôcť napríklad aj tým 700 miliónom ľudí bez vzdelania, aby získali potrebné kompetencie pre trh práce. Mohli by získať vzdelanie tak, aby sa mohli o seba postarať. Ervin László súčasne povedal, že to vzdelanie, ktoré sa dnes na väčšine miest vo svete poskytuje, nie je adekvátne tomu, čo si vyžaduje dnes žijúci v znenenej globálnej realite. Svet sa zmenil a tieto zmeny sa musí prispôbovať aj vzdelanie a cesty k jeho dosahovaniu. Bola teda vytvorená prvá svetová univerzita pre globálny posun – takto ju László nazval.

A prečo to spomínam? Predovšetkým preto, že problém vzdelania a jeho miesta v živote ľudí je cezhraničným a celosvetovým problémom a témou a je tiež hlavným kľúčom k riešeniu problémov zamestnanosti a ekonomiky.

- Aké fakulty má táto univerzita a kde má svoje pobočky?

Univerzita Giordana Bruna pre globálny posun má štyri fakulty – Fakultu filozofie a náboženstva, Fakultu medzinárodných vzťahov a komunikácie, Fakultu ekonómie, administratívy a udržateľnosti a Fakultu umenia a kultúry. Jednotlivé fakulty sú pomenované po významných vedcoch a mysliteľoch minulosti – Thomasovi Moorovi, Erasmovi Rotterdamskom, Leonardovi da Vincim a R. Buckminsterovi Fullerovi. Má svoje pobočky v rôznych krajinách sveta na všetkých kontinentoch, štúdiom je otvorené pre všetkých a stojí ročne 120 dolárov. Je to prvá on-line univerzita na svete a jej ambíciou je zmeniť svet. Univerzita vznikla v roku 2011 a je teda novým projektom. Možno očakávať, že podobných sa objaví v najbližšom čase viac. V Čechách ani na Slovensku svoju pobočku nemá, ale má pobočky v Južnej Amerike, Afrike a inde.

- Ako je vnímaná všeobecná kvalita a najmä vhodnosť, či účelnosť vedomostí, ktoré sa dnes učia vo svete?

V poslednom čase sa objavili názory – hlavne z ekonomických kruhov západnej Európy – že to, čo sa dnes učí v školách napr. v odbore ekonómia, je zastarane a nepomáha fungovaniu ekonomiky. Dôkazom je terajšia kríza, ktorá vlastne overila funkčnosť vzdelania ľudí. Neraz sa žiaci učia to, čo je v učebniciach len preto, že autori učebníc napísali texty veľmi subjektívne e bez ohľadu na skutočnú potrebu a víziu potrieb vedomostí žiaka, či študenta.

S tým sa napokon môžeme stretnúť aj u nás – to, čo sa neraz učí je neplatné, nefunkčné a absolventi s tými vedomosťami po príchode do praxe nevedia reagovať a potreby jej zvládania. Nemajú stratégiu jej zvládania.

- Čím to je, že krajiny nedokážu reagovať na potreby praxe, života, pragmatické zadania života?

e to možno dané aj tým, že u nás sa robila vlastnická transformácia ekonomiky a zabudlo sa na civilizačnú transformáciu. Abstrahovalo sa od civilizačných zmien a od technológií. Dnes vlastne môžeme po dvadsiatich piatich rokoch porovnať ako zvládli procesy zmien postkomunistické krajiny a ktoré z nich sa vyrovnávajú s problémami okolo nás najlepšie.

- Sú však aj také krajiny, kde prešli v krátkom čase veľmi pozitívnym a progresívnym vývojom. Ktoré by sme mohli vyzdvihnúť najviac?

Zaujímavosťou je dianie v Číne, ktorá je dodnes považovaná za komunistický štát. Čína prijala v poslednom období dva strategické programy v oblasti vzdelávania. Hlavným cieľom týchto programov je dostať vzdelanosť Číňanov na svetovú úroveň. Jeden z týchto programov so valia 211 a ide o projekt na ktorom sa podieľa 112 univerzít a druhý sa volá 985, čiže Čína si postavila program získania strategickej priority na pozdvihnutie úrovne ekonomiky prostredníctvom pozdvihnutia vzdelania. Aby by sme trochu zjednodušili veci ide im najmä o to, aby Číňania ovládali svetové jazyky, predovšetkým, aby vedeli po anglicky, aby vedeli iné jazyky, aby „zabrali“ všetky kľúčové vedné odbory, ktoré sa progresívne vo svete rozvíjajú, aby vedeli v danej oblasti komunikovať a aby Číňania získali celkovo kvalitnejšie vzdelanie.

Čína ide razantne dopredu. Keď si zoberieme rast prestíž univerzít, čínske univerzity sa permanentne posúvajú v rebríčkoch nahor, dochádza k posunu vo vede a vedeckom výskume, napr. majú dnes na Mesiaci pohyblivé vozidlo Nefritový kráľik a Čína prídada všeobecne v strategii svojho rozvoja veľký a kľúčový význam vzdelanosti. Je to dané aj odlišným pohľadom na stratégiu rozvoja. V našom zemejských sŕkach sa robil pokus o netechnologický rozvoj spoločnosti, ktorý skončil neúspechom a ázijské krajiny, ktoré idú výrazne dopredu svoj úspech postavili na rozvoji technológií, vedy, vzdelania a výskumu. To je aj príklad Južnej Kórei, ktorá bola v šesťdesiatych rokoch na úrovni Ghany. Československo vtedy patrilo do prvej skupiny krajín, ako priemyselnej krajina a Ghana bola medzi zaostalými a rozvojovými ekonomikami. A Južná Kórea tak isto.

Dnes sa svet zmenil. Krajiny, ktoré sa adaptovali na informačný vek tvoria prvú skupinu úspešných, my sme až v tej druhej skupine a paradoxne sme závislí aj od Južnej Kórei a jej investícií. Južná Kórea považuje vedy za hlavný faktor ekonomického úspechu. Má rozvojový program, ktorý sa volá Strategická iniciatíva 577. To znamená 5 percentný podiel z rozpočtu do vedy, 7 kľúčových oblastí rozvoja v ktorých chce konkurovať najlepším a cieľom je dostať sa medzi 7 najvyspelejších krajín sveta. Od pozície na úrovni Ghany prešla Južná Kórea veľký kus cesty. Treba povedať, že tak v Číne, ako aj v Južnej Kórei zohral veľmi dôležitú úlohu pohľad do budúcnosti a pohľad na budúcnosť.

V Číne bola dlho silná ideologická doktrína. Alvin Toffler napísal knihu Tretia vlna, ktorá bola pre Čínu neprijateľným zdrojom informácií. Ale niekto si to v Číne predsa len prečítal, preložil a zrazu sa nariadilo čítať túto literatúru zodpovedným ľuďom. Tofflera dokonca aj pozvali do krajiny a politici, ekonómovia a prognostici Číny s ním veľa diskutovali. Tak isto pre vládu Južnej Kórei pripravil Toffler víziu s názvom Kórea po kríze. Jej hlavnou témou je založenie ekonomika a jej premietnutie do praxe krajiny.

Máme tu teda dva základné modely – jeden je netechnologický rozvoj, ktorý je neúspešný – to je ten náš a v jeho rámci sa marginalizuje veda a vzdelanie a druhý je ten, ktorý sa realizuje v spomínaných ázijských krajinách. Ak chce byť dnes ekonomika úspešná, tak kľúčový strategický faktor je vzdelanie, čiže prvá základná strategická investícia by nemala byť do nejakých pásových výrobo, ale do vzdelania. Znamená to, že keď sa teraz zistili slabé výsledky našich žiakov v PISA, tak by sa malo hneď prijať strategické opatrenie na zvýšenie toku financií najmä do základných škôl, pretože to je vlastne investícia do ekonomiky.

- Dalo by sa povedať, že tento trend je zrejme v posledných rokoch aj v Obamovej politike v USA. Prezident USA taktiež vyhlásil a preferuje politiku – ak máme prosperovať ekonomicky, základné investície musia ísť do školstva, ktoré musí byť kvalitné. Asi je to trend nazoj kľúčových hráčov. Prečo sa u nás nedarí urobiť zo vzdelania prioritu? Čím to je?

Školstvo by malo byť postavené, ako jedna zo základných priorít štátnej politiky. Hlavnou strategickou prioritou Slovenska by mala byť veda, vzdelanie a výskum. Tieto ňou u nás, žiaľ, nie sú. Sú marginalizované, chýba nám dlhodobá strategická vízia. Vzdelanie nie je orientované v dostatočnej miere na budúcnosť.

Pamätám si na obdobie, keď bol ministrom školstva Ľubomír Harach – vtedy sa takýto strategický dokument za účasti mnohých odborníkov v krátkom čase 3 mesiacov sformuloval a bol to vizionársky program vzdelania u nás s názvom Konštantín. Tak to dnes robia v Číne, v Kórei.

My sme po roku 1989 prešli obdobím zlatokopectva. Keď sa menil ekonomický systém našej krajiny, dalo sa prist' legálnymi i nelegálnymi cestami k značnému majetku. Dalo by sa to prirvať trochu k tomu, čo sa dialo na Divokom Západe v časoch Zlatej horúčky. Aj tam bolo množstvo zlatokopov, niektorí našli zlato, iní ich okradli, obžalili, či dokonca zabil. Potom to jedného dňa skončilo. Limity dobjania bohatstva týmto spôsobom sa vyčerpal a nastúpilo obdobie mozgov a podnikania. Thomas Edison, Henry Ford a iní nastúpili s novou filozofiou ekonomiky i kultúry života.

U nás prevládá model zlatokopectva, kde možno získať peniaze, hovôtom nejakým spôsobom do dna a deň a ostatné sa odsunulo vlastne nabok. Toto v istej forme stále pretrváva, aj keď začiatok krízy v roku 2008 bol signál, že to skončilo. Stále sa to dostatočne neberie na vedomie. Starý model už fungovať nebude a musí sa prejsť na nový model.

- Čo je podľa vás v súčasnosti problém nášho školstva vo väzbe na výrobnú sféru?

Problémom našich škôl je, že ich absolventi sa často v nich vyučia, ale neovládajú svoju profesiu, svoje remeslo. Spomenul by som v tejto súvislosti jeden moment z Čiech. Česi varia napríklad dobré pivo a to ktoľko práci patrí výchova sládkov. Je známe, že českí sládkovia dnes varia pivo v Japonsku, v Rakúsku, Nemecku. Čo to dokazuje? Výchova odborníkov – sládkov je na takej úrovni, že absolventi škôl získajú remeslo, s ktorým môžu ísť do celého sveta. Na svojej škole dostávajú odborné know-how.

Naše školy síce vydávajú často vysvedčenia o nadobudnutom vzdelaní, ale našim absolventom chýba skutočné know-how z odboru. Ba čo navyše, neraz sa naučia práve v škole podvádzat', lenivosti a iným zlym výkonom. S takýmto výsledkom je im papier – vysvedčenie v ich rukách naníč. Lebo nevedia to, o čom majú papier o vzdelaní. Ide o to, aby školy dávali svojim absolventom skutočné vzdelanie. Vzdelaním nie je to, že má niekto v rukách nejaký papier, vysvedčenie. Ak pridete vo svete s týmto papierom do ktorejkoľvek firmy, veľmi rýchlo zistia vaše nedostatky a slabiny a papier je vám naníč. Sládek, ktorý však vie variť a pivo sprádeť, kde ho potrebujú a veľmi rýchlo zistia, že je naozaj odborníkom.

- Zdá sa, že našim problémom je v posledných rokoch definovanie významu vzdelania pre človeka. Je to iba jeho osobná výbava, alebo spoločenský „majetok“ na tvorbu ktorého zo svojich daní pripočítajú všetci?

Vzdelanie je predovšetkým o rozvoji človeka. Človek sa posúva nahor a civilizuje sa tým, že sa vzdeláva. Tak to bolo napokon vždy v dejinách. Najlepšia vízia pre spoločnosť, ktorá si hovorí, že je vedomostná, by mala byť založená na Komenského princípe pansofie – všeobecného vzdelania a múdrosti pre všetkých. U nás často vzdelávanie človeka končí tým, že získa diplom, vysvedčenie a odchodom do praxe končí jeho vzdelávacia cesta. Je dost' málo ľudí, ktorí sa ďalej vzdelávajú, ďalej pracujú na sebe.

Na druhej strane už počas školských rokov mnohí rodičia sa snažia, aby ich deti získali čím skôr čo najlepšie vzdelanie – dávajú deti na rôzne jazykové krúžky, kultivačné krúžky a podobne. Vzdelanie civilizuje človeka. Čím je človek vzdelanejší, tým je múdrejší. Ak má skutočné vzdelanie, toto nemusí byť ani deklarované nejakým vysvedčením. K vzdelaniu patrí neružové etika. Vzdelaný človek s dobrým etickým základom sa pozera na život inak – zvyčajne pozitívne, prajne. Takýto človek obvykle nepôjde nikomu škodiť, ubližovať. Naopak, rozvíja svoje danosti a dostáva sa na vyššiu úroveň. Čím bolo viac ľudí vzdelanejších, tým bola vzdelanejšia celá spoločnosť a jej pokrok súvisel a rástol s touto hodnotou. Takáto spoločnosť má nielen vzdelanejšia, ale aj civilizovanejšia, kultúrnejšia, etickejšia. Čím bolo viac slabô vzdelaných ľudí, tým bola spoločnosť primitívnejšia a zaostalejšia.

Si rôzne pohľady na to, čo sa stalo u nás a vo viacerých bývalých socialistických krajinách po roku 1989. Viaceré školské systémy sa rozpadli a niekde situácia pripomínala stav po páde Rímskej ríše. Rozmach rôznych mafii, agresívnych skupín je spojený aj s tým, že človek nie je vzdelaný. Vzdelanie potrebuje človek k tomu, aby sa rozvinul a aby sa z neho stal komplexný človek, aby si mohol hovoriť, že je kultúrnym a civilizovaným človekom.

- Dá sa povedať – čím lepšie vzdelanie, tým vyššia životná úroveň jednotlivca? Dá sa tvrdiť, že kto má lepšie vzdelanie, bude sa mať v živote lepšie? Má vzdelanie priamy dopad na finančnú stránku života jednotlivca?

Ja si myslím, že je to pravidlo. Keď má človek vzdelanie, ovláda jazyky, má vyššiu šancu získať dobrú pracovnú pozíciu. Môže ísť do susedného Rakúska, Nemecka, či inde do zahraničia a má väčšiu šancu uplatniť sa. Závisí to od typu vzdelania. Platí to, že čím je človek vzdelanejší, tým je schopnejší zabezpečiť si svoje životné istoty. To vždy tak bolo a múdri politici to aj vedeli premietat' do praxe fungovania štátov.

Základné vzdelanie je v civilizovaných krajinách všade bezplatné a považované za kvalitný základ pre život. V dobrých spoločnostiach je dostatok pracovných príležitostí. Napríklad susedné Rakúsko má nízku mieru nezamestnanosti a ešte dokáže zamestnať množstvo ľudí z iných krajín. Politika Rakúska je postavená práve na podpore vzdelanosti. Napríklad kancelár Bruno Kreisky presadil počas svojej vlády v minulosti, že učebnice začali rakúski žiaci dostávať zadarmo. Presadzoval plnú zamestnanosť na základe kvalifikačného odborného vzdelania, čo robí Rakúsko doteraz. Štátom na vysokých školách je napríklad za mimoriadny poplatok, aby bolo dostupné pre každého. To sa následne prejavuje na nižšej miere nezamestnanosti v krajine a schopnosti absorbovať aj pracovnú silu z iných krajín. Čo na strane druhej pomáha kvalite ekonomiky štátu. Rozvíja sa nielen priemysel, ale aj poľnohospodárstvo, služby, veda, technológia. To je vlastne spojené s tým, že sa presadzovali dlhodobá politicky podpory vzdelania. Rakúšaniam si do dnes Kreiského sa jeho kroky vďaka bez ohľadu na to, či podporujú pravicovú alebo ľavicovú politiku. Významne totiž prispel k tomu, aby boli ľudia v štáte vzdelaní a to sa v dejinách nezabúda.

- Aké poučenie vyplýva z týchto vecí pre nás?

Problémom Slovenska je, že máme veľa nezamestnaných. Títo nezamestnaní často trpia práve tým, že nemajú dobré vzdelanie, alebo nemajú žiadne vzdelanie. Naše školstvo je podfinancované, budovy sú neraz v zlom stave, učiteľia nie sú zaplatení, žiaci si musia kupovať celý rad pomôcok, nemáme dostatok učebníc, niekedy zlyháva ich kvalita. To je všetko spolu veľký problém, ktorý sa napokon odráža na tom, aká je vzdelanostná úroveň obyvateľstva u nás.

- Čo robiť s problémom vysokej nezamestnanosti? Čo by bolo treba urobiť, aby sa tento problém ráznejším spôsobom riešil? Je na to liek?

Áno, je. V roku 2010 bola vydaná správa pre Rímsky klub, ktorej autorom bol belgický podnikateľ Gunter Pauli. Tá správa sa volá Modrá ekonomika a podnadvpis má 10 rokov, 100 inovácií, 100 miliónov pracovných miest. Vychádza z filozofie, je ekonomika bude fungovať lepšie, ak bude napodobená prírodou. Hovorí, že v prírode nie sú nezamestnaní, príroda nepozná nezamestnanosť. V nej má všetko a každý svoje miesto, čiže vybral z prírody 100 inovácií, ktoré potom rozpracoval so 100 univerzitami po celom svete a rozbehol 100 druhov podnikania. Toto už beží veľmi úspešne v Afrike, či Južnej Amerike. Tým sa buduje ekonomika, pozdvihla sa zamestnanosť, životná úroveň komunit, kde sa to presadzuje. Potenciál Modrej ekonomiky je vytvoriť za 10 rokov 100 miliónov pracovných miest. V podmienkach Slovenska by to bolo 400 až 500 000 pracovných miest.

Iná správa pre Rímsky klub hovorí, že neexistujú a nemajú byť žiadne limity pre učenie. Na jednej strane sa teda hovorí o limítoch rastu ekonomík, ktoré sú obmedzené, ale učenie nemá limity. Človek sa môže permanentne učiť bez ohľadu na vek, pracovnú pozíciu, či svoju sociálnu situáciu. Poznanie, vedomosti sú dnes hlavnou formou kapitálu človeka. Ak investujeme do vzdelania, pomáme človeku získať veľmi dôležitý kapitál. Voľakedy bol rozhodujúci priemyselný kapitál, potom finančný kapitál, teraz je rozhodujúci znalostný, vedomostný kapitál. Skutočné osobnosti dneška, ako napríklad Bill Gates majú svoj kapitál v hlavách. Microsoft – to sú vlastne ľudia, ktorí majú svoj kapitál v mozgových závitoch a keby sa tieto ľudia rozšili, skončí aj táto firma. Finančný a priemyselný kapitál síce zostali tiež, ale dominantný je vedomostný kapitál ľudí. Investície do školstva, investície do vzdelania sú tým, čo sa vlastne volá znalostná ekonomika. U nás si niekedy nevieme poradiť, čo s tým. Znalostná ekonomika je založená na tom, že ten-ktorý človek je to hlavné, do čoho treba investovať, aby sa jeho vedomosti rozšírovali v maximálnej možnej miere.

Niektorí naši investori často nevedia, kam nasmerovať svoje peniaze. Niektorí chcú stále stavať budovy, skupovať pozemky, ale málokto napaadne, že investovať sa dá aj do človeka a do jeho vzdelania. Keď sa tak spraví, tak sa pozitívne celá ekonomika.

- Nebude však na Slovensku aj problém s motiváciou ľudí učiť sa. Medzinárodné porovnania ukazujú, že pokiaľ sa u nás v nejakých ďalších formách vzdelávania po ukončení štúdiá zlokonajúje len okolo 5% obyvateľov, celoeurópsky priemer je až okolo 12 – 13% a v severských krajinách toto číslo stúpa až na zhruba 30%. Zdalo by sa, akoby sme mali menej znalostného kapitálu. Kde je chyba? Prečo máme tak málo ľudí, ktorí sa majú záujem ďalej vzdelávať?

Asj je to predovšetkým v tom, ako je to ocenené spoločnosťou. Vo svete má vzdelanec – či už vedec, vysokoškolský učiteľ, profesor slovo, ktoré je vážnejšie, ako slová, či názory politikov. U nás sú veda i školstvo odkázané na politikov. V jednej diskusii som čítal názor, že naoč by som sa mal vzdelávať, ved' k ziamozm sa dá dostať aj inak – násilím, podvodom, výhrou v lotérii, špekuláciou...Aj stav spoločnosti má dopad na myslenie ľudí a na to, či považujú vzdelávanie za dôležité a podstatné.

Keď sa robila za Rakúsko-Uhorska reforma vzdelávania, vtedajší vládár zavola z Holandska odborníka, ktorý prišiel s návrhom, že univerzity a školy, ktoré nedosahujú potrebnú kvalitu a produkujú masu nedovzdelancov, treba zrušiť. Pri univerzitách, ktoré zostali sa zriadila výučba moderných a perspektívnych odborov. Ak by som to premietol do súčasnej situácie – aj dnes máme veľa vysokých škôl, ktorých počet treba zrejme redukovat', ale súčasne treba tie, ktoré zostanú orientovať na moderné a perspektívne odbory napr. nanotechnológie, biotechnológie či iné transhumánne technológie alebo aj futurologií, ako to robia vo Fínsku

S nedozrelavcami a kvalitou škôl máme vlastne problém aj dnes, možno sa treba vrátiť k osvedčeným metódam na zmenu v tejto oblasti.

- Ako vnímate vstup informačných technológií do nášho života a najmä do vzdelávania? Kde by sme mali v ich využívaní v školách (ale aj v osobnom odbornom raste) postupovať rýchlejšie a najmä koncepcnejšie? Ako by mali pristupovať k možnostiam využívania informačných technológií učiteľa? Ako fenomén je to pre vzdelávanie?

Informačné technológie mimoriadne zvýšili kapacitu človeka. Dôležité však je, že musia byť spojené s určitými etickými zásadami a princípmi. Samozrejme, majú aj negatívnu stránku - napríklad primitivizáciu myslenia - ak deti iba sedia pri počítači a hrajú dookola nekľasné nezmyselné hry, určite to neprospieva ich mysleniu. Počítače majú na svedomí u detí neraz skreslené videnie sveta a niektoré ďalšie problémy.

Pokiaľ však ide o prístup poznatkom, spôsobí prevrat. Toto bol vlastne faktor, ktorý zmúčil komunizmus, pretože tento systém sa nedokázal adaptovať na túto technológiu. Táto umožňuje každému napríklad prístup k on-line svetovej encyklopédii - Wikipédii, čiže žiaci i učitelia ju môžu používať masovo. Je to forma kolektívnej inteligencie a umožňuje predtým nebyvalý prístup k novým poznatkom. Vzniká čosi, ako kolektívny mozog, alebo kolektívna inteligencia. Medzinárodný futurologický projekt Milénium je dnes asi najväčší na svete a takisto v súčasnosti vytvára systém globálnej kolektívnej inteligencie, kde je napr. aj 15 globálnych výziev z rôznych oblastí, ktoré sú pravidelne aktualizované. K tomuto novému systému globálnej kolektívnej inteligencie máme prístup aj my zo Slovenska a umožňuje aktuálny prístup k najnovším informáciám napr. z oblasti udržateľného rozvoja alebo najnovších technológií, či zdravia a môžeme tam vstúpiť a môžeme získavať najnovšie informácie.

Táto technológia nebyvalým spôsobom zvýšila kapacitu poznania a vedomostí človeka a to až do tej miery, že umožňuje prekročiť hranice jeho poznania. Veci pokročili tak ďaleko, že jestvujú teórie o tom, že môžu počítačové a internetové siete ožiť a prekročiť to, čo je schopný človek riadiť a potom bude otázne, čo sa bude diať. Teoreticky i prakticky hrozí naozaj to, že prekročia technologie možnosti vedomia človeka a my by sme mali byť aj na takýto stav pripravení. Nazývajú sa to singularita.

So vzdelávaním je tu súvislosť v tom, že v USA z tohto dôvodu vznikla Univerzita singularity, kde sa učia jednak špičkové technológie, napr. nano alebo geno či podobné technológie a taktisto spoločenské vedy. Sú tam sústredené špičkové mozgy sveta. Zaujímavosťou z nášho pohľadu je to, že od nás tam nie je medzi študentmi, ani učiteľmi nikto. Nie je to špičková univerzita, ale je to špičkové pracovisko, kde je nazovajú veľkou prestížou byť na palube vedy. Univerzita singularity je zriadená preto, že technológie sa vyvíjajú veľkým tempom, objavujú sa stále nové správy o nových technologických objavoch a človek sa s touto technikou musí vedieť nejako vysporiadať a musí ju mať pod kontrolou.

Technológie prispeli k obrovskému nárastu vzdelanosti a inteligencie. Tá inteligencia môže byť aj umelá a môže človeka aj ohrozovať. Uvažuje sa o tom v podobe alternatívnych scenárov - čo sa stane, ak dôjde k takejto alternatíve. Preto musí byť človek vzdelaný, aby vedel, čo sa môže v jednotlivých oblastiach stať a byť na to pripravený tak, aby mal technologie pod kontrolou. Aj pre takéto krajné situácie musia jestvovať scenáre a musia jestvovať ľudia, ktorí dokážu napríklad vypnúť prístupnú sieť, ak by začala fungovať mimo človeka.

- V tejto súvislosti potom možno konštatovať, že mimoriadne narastá význam morálky. Hovori sa, že aj súčasná svetová kríza v ekonomike je predovšetkým krízou morálky. Je to naozaj tak?

Etika je kľúčová k tomu, aby sa kríza prekonala. Jestvuje koncept, ktorý sa volá - „vedomá evolúcia“, ktorý vychádza z toho, že v minulosti tu bolo „x“ známych i neznámych civilizácií, ktoré sa zrodili, dosiahli vrchol a keď prekročili svoj vrchol, tak zanikli. Teraz sa vytvorilo niečo, ako globálna civilizácia, ktorej základom je západná civilizácia, ktorá má technológiu a táto dospeła do toho štádia, že je už za svojim zenitom a vie sa, že časom zanikne v takej podobe, ako ju poznáme. Súčasne sa však konštatuje, že po prvý raz má človek také vedomosti, že môže transformovať túto civilizáciu do nejakej novej podoby. Euroamerická civilizácia potiahla ten technologický pokrok dopredu, s tým sa dnes spája aj čínska, či indická filozofia, juhoamerická kultúra a iné fenomény, čo tu doteraz nikedy nebolo. Odborníci dnes tvrdia, že človek musí vedome implementovať do života, do ekonomických systémov, do svojho správania sa i vzdelávania etické princípy tak, aby sa vedome transformovala celá civilizácia na etických princípoch. Kto má technológiu, tieto mu umožňujú rýchlychjsi nárast bohatstva a kto ich nemá, tam sa spoločnosť rozpadá, stagnuje, ako napríklad v Afrike. Vietko však musí mať spoločný etický základ. Technologický pokrok sa musí spájať s etickým myslením a konaním. Človek by mal mať na mysli, že nežije preto, aby všetko vlastnil, aby získal čo najviac majetku a ostatní nech aj ubynú, ale je tu preto, aby vytváral civilizáciu za ktorú sa nemusí hanbiť.

Jeden človek o budúcnosti povedal, že by sme mali mať stále na mysli, ako by vyzeral svet v zníženej podobe. Aký by to bol dnes štát v takejto forme. Jeden štát, jedna civilizácia? Bol by to štát tretieho sveta - podľa percentuálneho zastúpenia by v ňom žilo iba mizivé percento super bohatých a prevažnú väčšinu by tvorila stredná vrstva a najmä chudobní ľudia, čo je vlastne veľká hanba našej civilizácie. Otázkou je, čo by mala v takejto situácii robiť dobrá vláda. Tá by sa mala v prvom rade snažiť o to, aby ľudia pozdvihli, aby nebolo chudobných, aby ľudia nehladovali, aby sa dostali na vyššiu úroveň. Problém tohto sveta je teda vlastne spojený s etikou. Každý by mal mať sadu zásad správania, ktoré ho budú prevádzať životom, ktoré bude dodržiavať a tým robiť spoločnosť ľuďmno a dobrotnou. To bolo napokon charakteristické pre všetky minulé a začína aj súčasné duchovné systémy, ktoré pomáhali tomu, aby sa ľudia mohli naozaj nazvať ľuďmi. Nepokradnúť, nezabiť, pomáhať bližnému atď. sa objavuje už v o všetkých náboženstvách.

V dejinách boli aj celé epochy, kedy sa presadzovali všeľudské hodnoty. K takým patrilo napríklad obdobie osvietenstva, kedy mal človek používať najmä rozum, ale mal ho používať tak, aby súčasne dodržiaval etické princípy. To vlastne charakterizuje človeka, to charakterizuje civilizáciu - že sa nemusí hanbiť za seba, svoje činy a život, ktorý žije. Výsledkom civilizácie by malo byť, že sú ľudia vzdelaní, že sú na nejakej úrovni a že dodržiavajú určitú etiku, že človek nie je človeku víkom, ale že spolupracuje a pomáhajú si. Žijú v zhode medzi sebou i svojím okolím. Ako pšu mnohí múdri ľudia - nie je vo svete hlavné to, čo sa píše na prvých stránkach novin, kde sa prezentujú zvyčajne tie najdravší, ale činy tých, skutočnými ľuďmi na základe ktorých spoločnosť žije a spolupracuje, ktoré nie je často ani veľmi vidieť. Skutočný život je život spolupracie a tak to funguje aj v prírode a vďaka tomu spoločnosť vždy prežila a išla ďalej a tak sa dostala na vyššiu úroveň. K tomu, aby bol človek súčasťou a tákož pozitívneho spoločstva potrebuje vedieť komunikovať, musí sa riadiť mravnými princípmi. Etika je kľúčový prvok, aby človek prekonal napríklad aj krízu, ktorá tu dnes je.

- Slovensko má jeden z najvyšších počtov policajtov, ale aj vŕážov- ako by sme boli spoločnosťou, ktorá je hodnotova a mravne na tom dosť zle. Máme 3 krát viac policajtov na počet obyvateľov, ako má napríklad Fínsko s obdobným počtom obyvateľov. V počte strestanov na počet obyvateľov sme na 6. mieste v Európe. Hovoria tieto údaje o kríze hodnôt, alebo - o čom to svedčí?

Myslím, že u nás je celkovo pomerne negatívské vnímanie viacerých vecí, okrem iných aj procesov, ktorým sa hovorí reformy. Všetkým sa nastavila veľmi negatívna psychológia - bol tu komunizmus, teraz sa všetko prestavuje na nové pravidlá, bude treba veľa trpieť, odriekať si atď. Je to veľmi negatívne videnie zmien. To sa nejako medzi ľuďmi naďalej vznesá, narastá nervozita, pričom by to malo byť celkom inak. Mala by sa budovať cesta nádeje, optimizmu, príležitosti, lepšieho cieľa. Ľudia by sa mali viac orientovať na pozitívna - na nové príležitosti, výzvy, ktoré sú pred nimi. Ved' ľudia môžu cestovať, môžu pracovať takmer kdekoľvek na svete, majú príležitosti, šanci uspieť a byť úspešnými. Môžno ísť študovať aj do zahraničia, môže slobodne využívať rôzne zdroje informácií...Spoločnosť a štát by mal podporiť každého občana, aby mohol maximálne využiť tieto príležitosti, aby sa „pozivilho“.

- Môže byť trhová ekonomika etická?

Ekonomický model, ktorý je tu v súčasnosti, sa bude, nielen podľa mňa, transformovať na etickú trhovú ekonomiku. Etická trhová ekonomika je jeden z konceptov, ktoré umožňujú zastaviť rozširovanie nozím medzi bohatými a chudobnými. V najnovšom futurologickom projekte Milénium etická trhová ekonomika predstavuje jednu z 15 globálnych výziev a implementácia etiky do politického rozhodovania a do ekonomických systémov bude umožňovať stabilnejšie fungovanie týchto systémov a väčšiu participáciu človeka vo výsledkoch ekonomiky. Americká futurologička a ekonomka Hazel Hendersonová napísala knihu Budujeme svet, v ktorom každý vyhráva, kde uvádza, že v súčasnom globálnom svete musia mať všetci možnosť participovať na výhodách globalizácie, ako to tak nebude, tak všetci prehrajú. Čo je teda etická trhová ekonomika? Jej základ je rešpektovanie určitých hodnôt pri ekonomických aktivitách. Investor môže mať výhodu z dlhodobej stability prostredia, v ktorom pôsobí, spojení s tým, že investuje do miestneho rozvoja, do kultúry, vzdelávania, vedy. Ak sa snaží získať čo najväčší zisk v čo najkratšom čase a investuje niekde na druhom konci zemegule, do aktív napr. čiernej a sedej ekonomiky, môže sa mu stať, že domáce prostredie sa dostane do nerovnováhy a on bude mať problémy v takomto prostredí pôsobiť.

- V dobrých školách je prajná atmosféra základom. Kooperácia vo vzťahoch je veľmi rozšírenou vecou. Na prelome tisícročí sa objavil v školstve jeden zaujímavý fenomén - po prvý krát v dejinách vedeli mnohí žiaci z niektorej oblasti (hlavne informačných technológií) viac, ako ich učitelia. Ako to povieme všeobecnejšie - po prvý krát v dejinách bol žiak múdrejší, ako jeho učiteľ. V tu chvíľu to sa malo na túto situáciu reagovať škola, ako sa má s týmto novým fenoménom vyrovnat? Čo vlastne má byť úlohou školy do budúcnosti?

Škola vždy učila nejaké know-how. Učiteľ by mal byť dnes viac, obrázne povedané čosi ako nejaký „guru“. Guru je v indickej filozofii nositeľom akejś tajnej, či presnejšie neznámej náuky. Ak človek niečo nevie, ten „guru“ mu to vysvetlí, priblíži, zoznámi ho s tým. Nezašloho veci usmerňuje - povie mu - tu máš desať kníh, preštuduj si ich, všimaj si hlavne tieto a tieto momenty. Učiteľ nie je na to, aby nosil priamo do hláv žiakov nejaké informácie, ale aby viac predstavoval toho, kto svojho žiaka usmerní. Keď má žiak obrovské množstvo informácií, tak učiteľ by ho mal zorientoval v nich, pomôcť mu pochopiť, čo je hlavné, čo vedľajšie a súvŕžnostní javov.

Školy boli v industriálnom veku budované ako nápravné zariadenia. Stanovovali sa prísne pravidlá na formálne veci - ako sa pohybovať so chodákmi, ako sa prechádzať cez prestávky, ako sa má dodržiavať ticho...Dnesná škola musí byť sústredená via na vedomosti, na obsah vzdelávania. Učiteľ by sa mal viac orientovať na model, ako tomu bolo v antickom Grécku, kde mali mysliteľia svojich žiakov, svoje školy. Modelom bola staroveká akadémia. To dnes na našich školách vlastne chýba. Chýba sila autorít a osobností. Žiaci by mali byť pyšní na svojich učiteľov, osobnosti, ktoré ich učia. Takéto osobnosti naučili žiaka nielen rozumieť ľátke, ale aj tomu, ako majú žiť, ako sa majú správať, ako majú komunikovať.

Dnesný školský systém je príliš sústredený na administratívnu stránku. Ak by mal takto organizovať školu Sokrates, nikdy by nikoho nevychoval. Učiteľ je tu predovšetkým na to, aby učil. Učiteľ ich musí najmä učiť život v tej svojej oblasti, ktorú vyučuje. Dnes je učiteľ často viac úradník, administrátor, ako pedagóg. Tak to aspoň poznám z rozprávania mnohých učiteľov, ktorých poznám. Tento administratívno-vykazovací systém prináša mnoho problémov a treba s ním niečo zásadne robiť.

Treba si však najmä uvedomiť, čo sme už zspomenuli, že vzdelanie nie je papier, nie je to vysvedčenie. Človek môže mať desať vysvedčení a nemusí byť vôbec odborníkom na dané oblasti. Dnes už situácia dospela do takého absurdného stavu, že ak chcete, môžete si v niektorých krajinách, myslím v Peru, či USA svoj diplom, vysvedčenie kúpiť bez toho, aby ste vôbec študovali. Myslím, že aj u nás sú školy, ktoré k tomu nemajú ďaleko. Papier sa dá kúpiť, ale už sa nedá kúpiť samotná znalosť a zručnosť, to, čo vie ten spomínaný český „sládek“. To sa jednoducho musí naučiť.

- Čo je teda vlastne vzdelanie?

To je vážna otázka. Sú to tie kopy vysvedčení a osvedčení o štúdiu, či kurzoch, alebo zručnosti, vedomosti, ktoré nosíme v hlave? Veľmi dobre sa z futurológov vyrovnáva s touto témou spomínaný Alvin Toffler. Mal veľmi dobre preštudované, ako sa robia civilizáčne zmeny a jeho služby využili výzvy viacerých krajín. Ti, ktorým radil ako Čína či Južná Kórea a ktorí, prijali jeho návrhy boli napokon úspešní.

- Možno by sme mohli pár viet venovať téme futurológie...

V roku 1932 mal spisovateľ Herbert G. Wells, ktorý je dnes považovaný za priekopníka vo futurológii, čiže vede o budúcnosti jeden príhovor, v ktorom hovoril: „Existujú tisíce profesorov histórie, ale s minulosťou už človek nič nespráv.“ V jeho časoch nebol žiaden profesor, ktorý by sa venoval vedeckému výhľadu pre budúcnosť. Wells hovoril: „Človek by sa mal zaoberať budúcnosťou, pretože ňe by bude žiť“. Na každej škole by mala byť katedra budúcnosti, či predvídania a mali by na nej pracovať vyskolení ľudia - odborníci na budúcnosť“. Budúcnosť ako sa treba systematicky zaoberať. Väčšina krajín, ktoré dnes idú úspešne dopredu sa dlhodobo zaoberá svojou budúcnosťou. Vo Fínsku napríklad pracuje okolo 900 profesionálnych futurológov a dokonca aj v Parlemeinte majú výbor pre budúcnosť krajiny. Majú spracovaných množstvo výhľadových scenárov a pohľadov na svoju budúcnosť, na to, ako budú viaceré veci vyzerať.

- Potrebuje aj škola svoju víziu, potrebuje takýto výhľad do budúcnosti školstvo?

Ja si myslím jednoducho. Je áno. Ako som spomínal Čínu, Južnú Kóreu, ktoré majú takéto vízie a scenáre a pomáhajú im to v dynamickom kvalifikovanom raste. Volajú to strategická vízia, alebo strategická iniciatíva. Keď bola Kórea na úrovni Ghany musel nikto prísť a plávať - nechceme byť stále na takej nízkej úrovni, ale treba, aby sme boli na tom aspoň tak, ako európske krajiny, či USA a tak na tom robili. Tak isto to musieť mať aj každá škola, každý jednotlivec musí mať svoju osobnú i profesionálnu víziu. Platí to aj v osobnom živote - máme predstavu o tom, že si založíme rodinu, chceme vychovávať deti, postaviť si dom, alebo, že chceme urobiť nejaký vedecký objav alebo niečo podobné. To by mala mať aj inštitúcia, či už je to základná škola, stredná škola, univerzita, akadémia vied. Musíme vedieť, ako veci budú v budúcnosti, a to sme musíme si povedať, či chceme dosiahnuť obdobné ciele a akými cestami sa k tomu dopracujeme. Musí tam byť nejaký človek, alebo tím ľudí, ktorí rozmyšľajú vizionársky, je dobré, ak je jestvujú krátkodobý - čo sa dá urobiť za 5 rokov, potom za 10, neskôr za 15 rokov alebo za 50 rokov.

- Kde však zobrať takýchto ľudí, ktorí by dokázali napríklad v tom našom školstve predvídať veci na kratšie, či dlhšie obdobie? Je tu problém, že nedokážeme predvídať vývoj ekonomiky, ktorá je v podstate základným ohnadväťom a „odberateľom“ našich žiakov. Kde zobrať ľudí, aby sa prognostika v školstve, ale aj v celej spoločnosti používala intenzívnejšie?

Tých problémov je samozrejme viac. Prognostika v školstve sa očakávala najmä od Ústavu informácií a prognóz - ale nielen štatistický výhľad vývoja počtu žiakov, ale aj príprava rôznych scenárov vývoja školstva v korelácii s rôznymi scenármi vývoja spoločnosti.

Musíme rátať s tým, že sa zmenilo celé svetové a európske prostredie. Treba myslieť na to, že aj dnešný žiak bude mať otvorený európsky priestor na svoje zamestnanie sa. Ak budeme v školách kultivovať odborny v ktorých sa žiaci vzdelávajú, vytvoríme absolventom šancu na široké uplatnenie. V rámci Európskej únie sa vytvoril nielen pre pracovník silu, ale aj pre vedu a výskum oveľa širší priestor, ktorý máme šancu využívať. V Európe je v súčasnosti okolo 300 veľkých medzinárodných projektov, do ktorých sa Slovensko môže zapojiť. Ako by sme stále žili v zajatí myšlienky, že sa máme starať iba o automobilový priemysel, ako kľúčový element našej ekonomiky. V týchto medzinárodných projektoch sú mimoriadne aktívne mnohé postkomunistické krajiny i krajiny s menším počtom obyvateľov ako máme my. S globalizáciou sa zmenilo celé európske prostredie a to čo „produkuje“ škola a veda sa môže uplatniť po celej Európe. Ak dnes aj niektoré odborny „produkuje“ ija kvalitných absolventov ako dokáže absorbovať naša ekonomika, títo si môžu nájsť uplatnenie na celoeurópskom trhu. A takto môžu získavať. Tento trh aj pre Slovensko. Podľa mňa je chybou veľkoú strikne prispôsobovať len súčasnej ekonomike. Slovensku, ako krajine dnes chýbajú aj dlhodobé prognózy vlastného rozvoja, čo sa premetia do chýbajúcich vŕží jednotlivých odvetví. Budúcnosť je nepolitická nie je ani pravá ani ľavá. Hlavnými „revolucionármi“ súčasnosti sú predovšetkým vedci, vzdelanci a technológovia. To sú tí hlavní, ktorí „ľahajú“ každú spoločnosť dopredu. Informačný vek je spojený aj s tým, že vlastne tí minúli revolucionári už neľahajú spoločnosť, sú to noví revolucionári. Ak chce človek lietať do vesmíru, ako teraz Čína,an, nemože súčasne viesť spory a vojny na súi v rozpore. Celý rad súčasných tém musí byť nadpolitických a nadstraníckych. Čím ďalej, tým viac musí človek spolupracovať a kooperovať, samozrejme na etických princípoch a etickým základe. Keď viac spolupracuje, vtedy ide ďalej, vtedy ide nahor.

Americký vizionár Robert Zubrin, prišiel s nápadom, že na Mars sa dá ísť lacnejšie, ako to, čo sa dnes tvrdí. Hovorí, že naša civilizácia sa akoby uzavrela do seba a investuje do pseudovoci a pseudopatrie. Investuje do bilbordov, že na auto sa príadá nejaká drobnosť, na počítas čo si pridá a už je to supernovinka, ale to neľahá ekonomiku, čo to neľahá civilizáciu, čo to neľahá ľudstvo. Keby ľudstvo investovalo do vesmírnych letov (Robert Zubrin je prezident Mars Society), tak by človek mohol už dávno lietať a toto planétať a inde do vesmíru. Je to pravda, lebo dnes vieme, že sa schválne vyrábajú spotrebiče, autá s krátkou životnosťou, aby sme, keď sa pokazia kupovali nové spotrebiče a nové autá (oprava je tak drahá, že je to nerentabilné). Technologickými zlepšeniami by sa samozrejme dala ich životnosť predĺžiť aj o desať rokov, ale nerobí sa to. Tak by sa hneď ušetrili obrovské finančné prostriedky, ktoré by človek mohol použiť na rozvoj.

- Čo by ste vy, ako prognostik a futurológ odporučili ministrom školstva? Čo by ste nám, nášmu školstvu ako takému navrhli, to je jedna vec. Čo by ste súčasne odporučili našim učiteľom a školám?

Myslím, že každý, kto je na poste ministra by sa mal snažiť aj vzhľadom na posledné výsledky PISA, o presadzovanie strategickej investície do školstva. Zvýšenie plátov učiteľov možno na dvojnásobok najmä na základných školách. Bolo by dobré urobiť strategickú revíziu stavu a následne víziu školstva, ktorá by nás približovala k tomu, aby sme zhroma do roku 2030 v oblasti rozvoja školstva dobehli úspešné krajiny. Musíme sa pozerať na najlepších a dobehnúť ich, nepozerať sa na príemer a zrovnavať sa s ním. Lebo, potom je to tak, ako keby bežec na olympiáde bežal tak, ako beža priemerní a nesnažil sa byť najlepším. V tomto by sme mali zmeniť svoju filozofiu. Mali by sme si urobiť čo Kórejsci svoju strategickú iniciatívu a pozdvihnúť školstvo a ešte následne aj ostatné spoločenské sféry. Dôležité je školstvo odbykrokraticovať a pevnjšie sa držať kľúčových etických princípov. Zdá sa, že školský projekt Milénium sa akoby už „vyčerpá“ a chcelo by to novú víziu aj s dlhodobějším výhľadom. Malo by sa presadzovať, že veda, výskum a vzdelanie sú a budú strategické priority čísla jedna. Samozrejme, tá naša realita a pozícia ministra je vo vláde íste ťažká, ale musz za tieto veci stále bojovať. Kórejská iniciatíva 577 je robená a realizovaná pod záštitou prezidenta a môže byť pre nás vzdelanie, zrozmitelne a zaujímavou inšpiráciou.

Výrazne by sa mala podporiť naša aktívna v školstve a vede na medzinárodnej scéne. Tak, ako chodja Čína a Kórejsci po celom svete a analyzujú kľúčové vystúpenia, myšlienky na každej zaujímavej konferencii, tak by sme mohli zbierať dobré nápady a myšlienky aj my. Mali by sme byť aktívnejší, ale nie formálne, ale so skutočnými krokmi a riešeniami.

Podobne, aj školy a učitelia by mali aktívne sledovať progresívne veci, mali by premýšľať o tom, čo a ako zlepšovať. A mali by mať na individuálnej úrovni učiteľov i na školskej sformulovanú víziu svojej práce a pôsobenia. Tak, ako si to športovec chce na majstrovstvách sveta, či olympiáde „rozdať“ s tými najlepšími, tak by sme mali merať s tými ktorí sú vysoko nad nami aj my. Samozrejme, najskôr musíme vedieť, kto sú tí najlepší, kto ten svet je, kto je špička, následne sa pozrieme, či máme na to, aby sme začali postupovať smerom nahor k ich kvalite. Treba premýšľať, čo by sme mali robiť, aby sme na úspech mali a aby sme ho aj s našimi žiakmi dosahovali. To všetko sa dá spraviť.

Lubomír Pajtinka

Foto: autor

Diskusia

0 Comments

Sort by

Add a comment...

Facebook Comments Plugin

Súvisiace články

[Rozhovory s riaditeľmi - PaedDr. Ivana Pichaničová, PhD., poverená riadením Národného ústavu certifikovaných meraní](#)

[Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania \(NÚCEM\) je priamo riadená organizácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.](#)

28.05.2015 20:21

[Len to máš, čo si inému daroval z lásky](#)

[Od práce učiteľa sa odvíja ďalší vývoj spoločnosti, či si to niekto chce alebo nechce pripustiť. „Slúžime vždy ľudstvu, ak slúžime ľudskosti.“](#) [Johann Wolfgang ...](#)

19.05.2015 10:05

[Čo nové na Obchodnej akadémii v Šuranoch?](#)

[Obchodná akadémia v Šuranoch je jednou zo škôl Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorá je postavená na bohatých historických základoch a niekoľko desaťročných výsledkoch. Školu každoročne opúšťajú abs...](#)

13.05.2015 14:10

Najčítanejšie

1. [Tri metódy, ktoré vám pomôžu rozvíjať kritické myslenie žiakov 387x](#)
2. [Ako viacnásobná inteligencia pomáha pri učení jazykov 144x](#)
3. [Kozhybme sa v triede, dajme si BRAIN BREAK 137x](#)
4. [Odborári budú žiadať zvýšenie plátov o sedem percent 120x](#)
5. [Divadlo i škola – to sú chrámy dobra a poznania 100x](#)
6. [Misia za inou školou 95x](#)
7. [Modrá Tilgnerka 86x](#)
8. [Prezident vymenoval 26 nových vysokoškolských profesorov 75x](#)
9. [Učítelia a zamestnávateľia sa učia, ako lepšie prepojiť vzdelávanie s trhom práce 73x](#)
10. [Slovenská architektka získala ocenenie v rámci najlepších diplomových prác na svete 66x](#)

Newsletter

Váš e-mail

- [RSS](#)
- [O nás](#)
- [Kontakt](#)
- [Reklama](#)
- [Etický kódex blogera](#)

Učiteľské Noviny, 2015